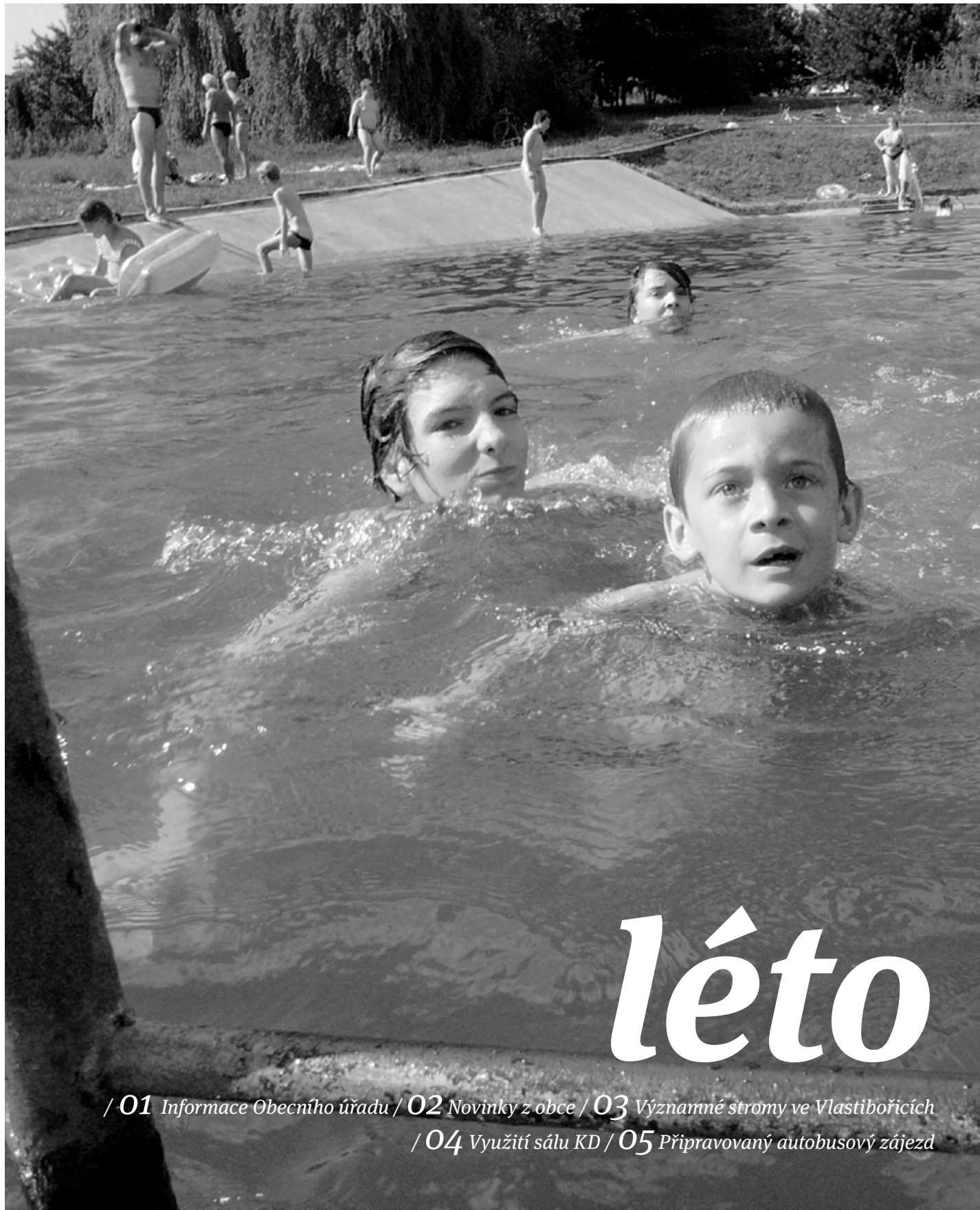

Obec Vlastibořice

OBEČNÍ ZPRAVODAJ — ČERVENEC, SRPEN 2012

léto

/ 01 Informace Obecního úřadu / 02 Novinky z obce / 03 Významné stromy ve Vlastibořicích
/ 04 Využití sálu KD / 05 Připravovaný autobusový zájezd

Slovo úvodem

Vážení spoluobčané, léto je v plném proudu, mnozí z vás se právě chystají na dovolenou, jiní ji již absolvovali. Pro mnohá média je to období tzv. "okurkové sezóny". Nedostatkem novinek a aktuálního dění však naše obec netrpí. Stále je něco nového. Jedním z mnoha předsevzetí, které bych rád během svého funkčního období výrazně naplnil, byla úspora provozních nákladů obce.

Významným a trvalým režijním výdajem jsou platby za elektrickou energii. Náklady za vytápění obecního úřadu, Kulturního domu a nyní i nově domu s pečovatelskou službou, se díky instalaci tepelných čerpadel podařilo výrazně snížit. Dalším krokem k úsporám je jistě úspora el. energie spotřebovaná na veřejné osvětlení. V současné době byly zcela zdarma po dobu dvou měsíců nainstalována ve všech třech osadách unikátní vysoce citlivá čidla pro rozsvícení osvětlení, která by měla přinést až 10% úsporu. Dalším krokem ke snížení spotřeby by mělo být postupné obměnění stávajících, mnohdy již dožitých lamp osvětlení za LED diodové svítidly, které mají několikanásobně nižší spotřebu.

Aktuálně naše obec ve spolupráci s Mikroregionem Jizera jedná o společném postupu při výběru poskytovatele el. energie. Díky sdružení několika obcí (součtem všech spotřeb el. energie) bude možné vyjednat daleko nižší paušální sazby, od čehož si slibujeme další výraznou dlouhodobou úsporu finančních prostředků.

Rádi bychom také do zimy postupně opravili obecní komunikace, které jsou na mnoha místech v desolátním stavu. Mělo by dojít k částečným plošným opravám v místech nejvíce poškozených částí komunikací, ostatní výmoly a poruchy budou opraveny pouze lokálně asfaltovým postřikem a doplněním kamenivem.

Jelikož se v poslední době stále více množí různé názory na dopravní bezpečnost, zejména omezení rychlosti automobilů, rádi bychom řešili s kompetentním odborníkem na dopravu komplexní návrh úprav v jednotlivých částech obce. Na základě odborného rozboru bychom společnou konzultací dospěli ke vhodným a účinným řešením. Součástí návrhu by také měla být koncepce parkování vozidel v naší obci.

Přeji vám příjemné prožití letních prázdnin.

Ing. Martin Beksa, starosta obce

01

Obecní úřad – aktuální informace

Výsledky hospodaření k 30.6.2012

Daňové příjmy	1 801 800 Kč
Nedaňové příjmy	490 618 Kč
Kapitálové příjmy (prodej pozemků)	739 733 Kč
Přijaté dotace	78 048 Kč
Příjmy celkem	3 110 199 Kč
Běžné výdaje	2 174 843 Kč
Investiční výdaje	1 875 965 Kč
Výdaje celkem	4 050 808 Kč

Zůstatek na běžném účtu činil
k 30.6.2012 **680 385,33 Kč**
K 30.6.2012 bylo z krátkodobého úvěru
vyčerpáno **1 385 367 Kč**

Informace z evidence obyvatel k 16.7.2012

Přihlášení k TP:
Kaprálík Miroslav,
Vlastibořice 7 (25.6.2012)
Kaprálíková Stanislava,
Vlastibořice 67 (25.6.2012)
Kaprálíková Veronika,
Vlastibořice 67 (25.6.2012)
Seiwaldová Jindřiška,
Vlastibořice 9 (9.7.2012)

Počet obyvatel k 16.7.2012 činil

237

Životní jubilea.

V červenci oslaví paní Blanka Menclová 50 let a pan Milan Mencl 50 let. Naším jubilantům přejeme hodně zdraví, štěstí a spokojenosti.

Odpady

Svoz komunálního odpadu

Od 1.5. 2012 probíhá 1 x za 14 dní vždy každou sudou středu. Svoz komunálního odpadu v pytlích k tomu určených probíhá každou středu.

02

Novinky z obce

Pavel Svačina

Pavel Svačina

Vážení spoluobčané, v minulém čísle Obecního zpravodaje jsme začali s novou rubrikou, kterou jsme nazvali Novinky z obce, kde Vás budeme pomocí krátkého textu a fotografií seznamovat s tím, co bylo v naší obci opraveno, vybudováno nebo zakoupeno.

Na Jivině byla ukončena rekonstrukce hasičské zbrojnice, která nyní slouží jako sociální zázemí pro dětské hřiště a pro akce konané na Jivině (Dětský den, divadelní představení, sousedské posezení) a v budoucnu bude navíc sloužit jako zázemí pro víceúčelové hřiště. V průběhu 2. etapy rekonstrukce, která byla částečně hrazena z dotace Mikroregionu Jizera, došlo k zateplení budovy, obložení zadního štítu a k natažení fasády. Uvnitř bylo zabudováno sklopné schodiště do podkroví.

V Sedlíškách jsme hledali vhodné místo pro informační panel o obci s mapou okolí. A tak došlo k obložení plechových dveří zbrojnice dřevěnými palubkami v podobném odstínu, jako je podhled autobusové zastávky a k následnému připevnění panelu. Došlo také k výměně dřevěné výplně plakátovací plochy, k zavěšení nové skříňky pro obecní informace a k opravě dveří v čekárně.

Ve Vlastibořicích je dokončováno zábradlí mezi požární nádrží a dětským hřištěm. V příštím čísle již dokončené dílo představíme.

03

Významné stromy ve Vlastibořicích

Dušan Koutník

Dušan Koutník

Denně je míváme, ukrýváme se pod nimi před deštěm, sedáváme v jejich stínu. Vnímáme je jako samozřejmou součást krajiny a přirozený prvek utvářející vzhled naší obce. Významné lípy, kaštiny a další stromy na svých místech obvykle nerostou náhodou, většinou byly za velké slávy a shromáždění lidu zasazeny při nějaké důležité příležitosti. Pokusil jsem se zapátrat po historii těch nejvýraznějších.

Dostupných zdrojů informací je málo. Mnoho jsem se dozvěděl od místního rodáka pana Oldřicha Anděla, který se společně s panem Oldřichem Loudou podílel na vzniku v tomto Zpravodaji postupně vydávaných Pamětí, další informace jsem čerpal ze samotných Pamětí. A další střípky informací třeba na internetu.

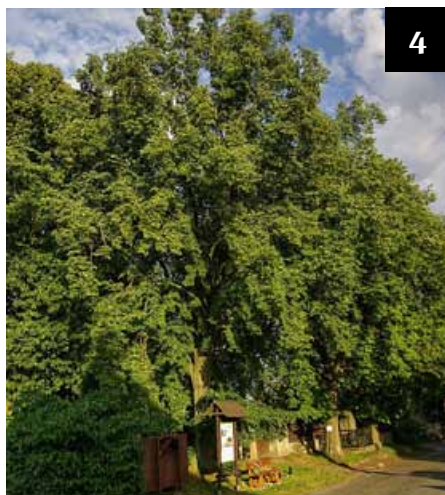
Nejstarším stromem v obci je lípa velkolistá u č.p. 3, u Hořených Adamů, jak se říkávalo kdysi. Číslo popisné 3 patřilo mezi první tři statky ve vsi, jeho historie tedy možná sahá až za rok 1352, ze kdy je první písemná zmínka o obci. O této lípě se říká, že pamatuje Jana Žižku z Trocnova (a to je pěkně dávno, jeden z nejslavnějších Janů české historie žil v letech 1360-1424). 11. září 1995 byla tato lípa, jako jediný strom v katastru obce Vlastibořice, Městským úřadem v Hodkovicích nad Mohelkou vyhlášena za „památný strom“ a opatřena odpovídající smaltovanou cedulkou. Podle záznamu v registru památných stromů má lípa výšku 22 metrů a obvod kmene ve výšce 130 cm šest a půl metru.

O pořádný kus mladší jsou dva mohutné kaštiny po bocích Misijního kříže v železné ohradce před branou hřbitova. Byly prý vysazeny v roce 1848 při příležitosti zrušení poddanství. Poddanství, a jeho na prostý lid nejtíživěji dopadající součást, robota, bylo v Rakouském císařství zrušeno 7. září 1848 v době probíhající revoluce.

U dalšího kříže, tzv. Bílého, za jižní hranicí obce u silnice směrem na Pěnčín, byly podle Pamětní knihy dvoutřídní obecné školy ve Vlastibořicích (1877 – 1938) 27. dubna 1908 v rámci „Slavnosti stromkové“ zasazeny dvě lípy (kromě nich byly tehdy zasazeny také dva kulovité javory před školou a pět jabloní u mlékárny). Dnes u Bílého kříže skutečně stojí dvě lípy, jedna má obvod kmene 355 cm, druhá 148 cm. Podle pana Anděla byla starší lípa vysazena již roku 1815. Obvod kmene by takovému věku mohl odpovídat, je to ale v rozporu se zmíněnými záznamy Pamětní knihy dvoutřídní obecné školy. Pravděpodobná mi připadají tato vysvětlení, osobně se přikláním k první nebo třetí verzi: Verze 1: Starší ze stromů je skutečně z roku 1815, mladší z roku 1908. V porovnání s obvodem kmene lípy u Kulturního domu a lípy u hřbitova má sice mladší z lip obvod kmene neúměrně malý, to by ale mohlo být způsobeno v blízkosti stojícím starším stromem. Verze 2: Starší

3

4

5

6

7

1. *lípka* u Kulturního domu
2. *lípka* velkolistá u č.p. 3
3. *lípka* velkolistá u č.p. 3
4. *lípka* u hřbitova
5. *lípy* u Bílého kříže
6. *orešák* pod Kulturním domem
7. *kaštany*

strom je z roku 1908, mladší byl vysazen někdy později. Možná je i verze třetí, která je kombinací předchozích s tím, že strom nebo stromy, vysazené místní dvoutřídkou, nepřežily – a starší strom je tedy z roku 1815, mladší byl vysazen někdy jindy v první polovině 20. století.

Lípa u Kulturního domu, u dnešní restaurace PeRo, pochází z roku 1918, a tou slavnou událostí, která k jejímu vysazení vedla, byl samozřejmě vznik Československé republiky 28. října t. r. Se stejným datem je spojen i další strom, lípa vlevo od vstupu na hřbitov. Vysazena byla dvacet let poté, k výročí v roce 1938. Jen pro porovnání, obvod kmene lípy z roku 1918 ve výš 130 cm je dnes 252 cm, lípa z roku 1938 má 213 cm.

Starých a významných stromů je ve Vlastibořicích, v Jivíně a v Sedliščkách jistě mnohem víc. Například lípa u našeho domu, č.p. 25, bývalé hájenky pana Pinka-

vy. Chalupa stojí patrně od roku 1812, letos je jí tedy přesně 200 let, strom bude možná o něco mladší. Prý zhruba před třiceti lety ji poničil blesk, jeho cestička je na kmenu dosud velmi výrazná, lípa ale stále stojí. Obvod kmene je 307 cm. Dalším je třeba obrovský (pravděpodobně) ořešák popelavý pod Kulturním domem, vrba na místě bývalého rybníčku a je jich jistě mnohem víc.

Dovolím si na závěr vyslovit výzvu: Pokud vám u domu stojí také takový stařík, pokud je k němu navázán nějaký příběh... nebo pokud víte více o osudu zde zmíněných stromů, máte nějaké staré fotografie... dejte mi prosím vědět. Myslím, že by se zde mělo najít ještě dost pamětníků, kteří mají nejen o stromech, ale i o historii obce obecně, unikátní informace. Byla by škoda, kdyby „zapadly“ – víte-li tedy něco zajímavého, rád vaše vyprávění zapíšu a při vhodné příležitosti zveřejním.

A na úplný závěr ještě připomenutí motto pravých mužů časů dávno zašlých: „Zplod' syna, postav dům, zasaď strom...“ O mobilu či notebooku ani slovo, přesto na tom možná něco bude...

04

Využití sálu KD

Pavel Svačina

V 1. patře Kulturního domu ve Vlastibořicích máme pěkný sál s jevištěm, zázemím, barem. Asi každý obyvatel tyto prostory již navštívil, ať už při návštěvě divadelního představení, taneční zábavy, mikulášské nadílky, nebo při jiné akci. V zimním období je zatím využívání sálu omezeno nákladným a náročným vytápěním. Ale od jara do podzimu by sál mohl být využíván jistě častěji. Máme za sebou více než polovinu roku 2012 a na sále se konalo divadelní představení pro děti, pro dospělé a masopustní veselí.

Sál by mohl být využíván například i při sportovních aktivitách, jako jsou různá cvičení, nebo třeba stolní tenis. Myslím si, že kdyby byl o tento sport větší počet zájemců, bylo by zakoupení hracího stolu dobrou investicí. Mohla by se vytvořit například Vlastibořická liga ve stolním tenise.

Prostor sálu by mohly využít i děti společně s tatínky, jako závodní dráhu pro auta na dálková ovládání.

Myslím, že skoro každý kluk dnes takové auto nebo malou helikoptéru má a prostor sálu je pro takové hrátky ideální. A tak zvu všechny malé i velké řidiče a piloty v úterý 31.7.2012 od 17 hodin na sál KD.

Váš názor na stolní tenis na sále v KD vyjádřete prosím komentářem k článku na obecních stránkách.

05

Jívina klub připravuje

Pavel Svačina

Stejně jako v minulých letech bychom i letos rádi pozvali poslední sobotu v srpnu, tj. 25.8.2012, spoluobčany všech věkových kategorií na autobusový zájezd.

Loni jsme navštívili skanzen a muzeum motorek v Přerově nad Labem a hájenku v Kersku. Letos připravujeme následující program: prohlídka hrobky Rohanů pod kostelem v nedaleké obci Loukov, návštěva soukromého muzea hraček z let 1860-1945 na zámku v Benátkách nad Jizerou, společný oběd a cestou domů návštěva muzea Škoda v Mladé Boleslavi.

Přesný program, časový rozvrh a cenu zájezdu se dozvíte na plakátovacích plochách v polovině srpna.

Přehled o velikosti a vývoji statků

Číslo popisné	1	2	3	6	8	10
Rok doložení koupě statku	1588	1594	1587	1591	1591	1594
Zaplaceno kop grošů	79	72	45	42	108	115
Počet koní (klisen)	3	2	1	4	4	2
Roboty léta 1624 dní	12	13	11	13	13	6
Úrok jirský kop, grošů	1k 4g	48g	43g	41g	1k 4g	53g
Korců polí kol r. 1650	24	24	18	21		
Seje se na podzim korců	8		4	6	4	
Seje se na jaro korců	3		4	4		

Další údaje z 2. poloviny 18. století

Při statku polí jiter (zaokr.)	29	12			19	50
Při statku lesa jiter (zaokr.)	12				3	29
Platí daní zlatých, krejc.	9,2	6,6	1,51	11,4	11,31	29,5
Úrok jirský zlatých, krejc.	1,7	0,37	0,13	0,45	1,07	1,37
Úrok havelský zlatých, krejc.	2,2	1,16	0,26	1,32	2,14	3,22
Práce párem koní dní	78			156	52	156
Práce ruční dní -			43	-	78	13
Desátek farářů krejcarů	26	26	8	26	26	26
Robotní plat r. 1795 zlatých		19,6	13,1	7,0	23,31	24,35 62,4

Pozn. Výše robot neodpovídala vždy velikosti gruntu.

11. Správa vsi v dobách předbřeznových

Správa vsi pozůstávala v dobách dřívějších, totiž předbřeznových, z rychtáře, dvou konšelů a dvou výhozných, patrně výborů (podle německého výrazu Ausschuss), pak „obecního“ jakožto správce obecního majetku. Jako nejnižší činitel v obci byl tzv. „mladší“ nebo „přidaný“. Ve Vlastibořicích jich bylo více: pro Vlastibořice a jiné osady do rychty Vlastibořické náležející.

Rychtářové bývali dosazováni od vrchnosti na jeden rok, obyčejně s dohodnutím se úřadu se sousedy, kteří se v ustanovený den na úřad ve svijanském zámku dostavili, rychtář pak zvolil sobě zase konšely. Při tom dostalo se rychtáři a konšelům napomenutí v příčině zastávání úřadu, též obdržel odznak jeho úřední moci (právo rychtářské) – ze řemínků spletenou žílu, již při složení úřadu vracel. Také skládal přísahu asi takto: „Přisahám, že tento ouřad mně svěřený chci věrně, pravě stále vésti a v něm bohatým i chudým, domácím i přespolním práva i spravedlnosti dopomáhati, povinnosti, roboty a platy milostivé vrchnosti náležející časně a pilně upomínati a zouplna do důchodu odváděti a toho jinak nečiníti, pro přízeň ani pro jaké dary a jiné vymyšlené věci. Tak mně pomáhej Bůh!“

Rychtář a konšelé byli výkonným orgánem vrchnostenského úřadu. Rychtář musel docházet každou sobotu do Svijan na úřední řízení, přejímání nařízení úřadu vrchnostenského, doma dbáti pořádku. Všechny kupní a postupní smlouvy konaly se buď na obci nebo na ouřadě za přítomnosti rychtáře a konšelů. Dále bylo povinností rychtářů chrániti v obci víru a dobrý mrav, působiti k tomu, aby lidé chodili do kostela, vystupovati proti všelikým neřadům a je trestati, jako lání, nestydaté a nevážené mluvení, netrpěti postranních schůzek, vybíráti daně, péči míti aby se šlo včas na robotu, sepisovati sirotky, dbáti aby se jim křivda nečinila, ochotně vyhověti jsou-li o pomoc požádáni. Menší věci soudili a rozhodovali rychtáři sami, jako když někdo žaluje o dluh, rovnati pře sousedů z pohanění, zorání mezi aj. Zato byli v účtě a vážnosti a jejich slova bylo uposlechnuto, takže při rvač-

ce bylo rychtáři zapotřebí „rychtářské právo“ v bílém šátku jako hrozbu ukázati a již se rváči upokojili. V obecním vyúčtování za rok 1831 se vyskytuje položka – správa obecního arestu a hned příští rok položka – na sloup (patrně pranýř). To svědčí o trestní pravomoci rychtáře. Pranýřem bývali trestáni drobní zloději, jejich přechovávači a překupníci, nactiutřači a zejména pak pachatelé mravnostních deliktů. Bylo to místo hanby, kterého se nesměl bezúhonný člověk ani dotknout.

V jistých dobách několikrát za rok odbýval se v Podolí rychtářský soud za přítomnosti úředníka a mohly se rozličné záležitosti, jako smlouvy, placení a jiné věci projednávat. Častěji se konaly obecní hromady, kde rychtář sděloval pokyny vrchnostenské kanceláře.

Od 15. století nastoupilo společné ručení za správně a včas vykonanou robotu, odvádění dávek a zemských berní. Jinou povinností bylo dbát o mezníky. K zjišťování neporušenosti mezníků se konaly nejčastěji o sv. Jiří obchůzky hranic. Významnou povinností celé obce bylo společné ručení vesničanů za bezpečnost celého území a chování každého občana obce. Ještě v 16. století byla obec povinna nahradit škodu, jestliže poškozený prokázal, že na učiněný pokřik sousedé zločince dostatečně nehonili. V každém stavení až do 17. století byla alespoň nějaká zbraň. Vesničan mohl být v sousední vesnici stavován pro dluhy, které tam měl některý z jeho sousedů,

a zadržován, dokud dlužník nezaplatil.

Konšelé zastupovali v nepřítomnosti rychtáře a těšili se též vážnosti sousedů. Vždy však bylo dbát na předpisy vydané od vrchnosti, aby se zachovávaly a ty bývaly na různých panstvích různé. Pocty (připití) nesměl rychtář od nikoho přijímat. Dále byli zproštěni roboty a měli právo čepovati pivo a kořalku, arcíř z vrchnostenského pivovaru a vinopalny. Na panství Svijanském bylo 36 rychet (obcí). Když byl některý rychtář u vrchního úředníka oblíben, byl v úřadě třeba 20 až 30 let. Býval také jeden nebo dva jmenování „vrchními rychtáři“ nebo „prymasové“ a to jeden Čech a jeden Němec. Za svou námahu požíval rychtář jistou peněžitou odměnu (za promeškaný čas, spotřebovaný papír, inkoust, světlo, případně ztrátu na penězích při vybírání kontribuce).

Pokud se podařilo zjistit, byli ve vsi tyto rychtáři:

1624 – Pavel Hloušek
1631 – Jan Heřman
1633 – Jan Louthan

Po válce třicetileté až do r. 1790 ve neměla rychtu, v r. 1773 byla součástí rychty sebeslavské.

Následovali rychtáři:
1790 – Matěj Adamů
1803 – Matěj Adam
1824 – Matěj Adam
1832 – 1848 Jan Bláha.

12. Správa obce po r. 1848, obec správní, některé zajímavosti ze života v obci, přehled obecních představitelů, obec farní, obec školní, list zachovací, jak se jindy učivalo, školní kroniky

Po památném revolučním roce 1848 zmizely vrchnostenské úřady a zmizeli mušketýři. Co o tomto roce píše venkovský písmák Josef Dlask, rolník z nedalekých Dolánek u Turnova ve své kronice: „V roce 1848 panovala planeta Saturnus neb Smrtonoš; a byl ten rok strašlivý, všichni lidé byli poděšeni, bylo mnoho strachu a lži a žádné bázně; neb jak lidé jen o konstituci, o svobodě zaslechli a knížky s patentem sobě koupili, tak hned od té doby, totiž od měsíce března 1848 žádný na robotu nejel a nešel. Kdežto měla robota ještě trvat až do r. 1849, tak se tento rok celý změnil a žádný se nic nebál, a hned skoro napořád všechny zajíce sedláci na svých polích pobíli;

neb na jednom rameni nesl sedlák na pole motyku a na druhém flintu – jedním slovem: žádná bázeň jako dřív byla!“

Vystrašení panští úředníci většinou neměli odvahu zasáhnout. Vesničané si osobovali právo i na činnosti, které byly po věky výsostnými privilegii šlechty. Nejoblíbenější byly konstituční hony. Co bylo do včerejška těžce stíhaným pytláctvím, stalo se nyní lidovou veselicí. Když po slavném březnovém příslibu konstituce následoval hned v zápětí, 28. března, císařský patent, který rušil robotní povinnosti „za přiměřenou náhradu“, mysleli si vesničané, že toto je už vlastně ona zázračná konstituce. Výnos sice oznamoval zrušení robotních povinností, avšak až do budoucna, totiž „nejdéle do roka, tj. 31. března 1849“. Nešlo tedy o okamžité zrušení robot.

Obec správní

Po vydání oktrojované ústavy ze dne 17. března 1849 byl vydán provizorní obecní zákon, podle něhož ze vsi se stala obec spravovaná a zastupovaná obecním představenstvem, obecním výborem se starostou v čele, což vstoupilo v život v r. 1850. Stávající farní obvody měly být zachovány, dosavadní panství neměla být roztrhána do různých okresů. Vlastibořice náležely do okresu Dub Český.

V uvedeném zákoně pojem „obec“ je nerozlučně vázán k těmto třem podmínkám:

- a) území,
- b) osobám, které na tomto území žijí,
- c) řádu, podle kterého se tyto osoby spravují.

Území nynější obce bylo stanoveno již měřením Josefského katastru z r. 1785. V obci se rozeznávali:

1. příslušníci obce, kteří mají v obci právo domovské,
2. společníci obce, kteří nemají v obci právo domovské, v obci drží dům nebo pozemek nebo v obci bydlí a platí daně.

Všichni ostatní v obci slovou přesporní.

Obecní příslušnost nebo-li domovské právo nabývají děti narozením, ženské vdaním a jiné osoby výslovným přijetím ve svazek domovský příslušnosti obecní. Domovské právo umožňuje občanu „nepřetržitě se v domovské obci zdržovati a zchudl-li by, zaopatření žádati“. Domovská obec jest položena za základ potřebné organizace státu. Obec je jediným pojítkem mezi rodinou a státní správou, žádná osoba do dvou obcí zároveň příslušet nesmí, státní správa, kdykoli to potřebuje, každého v této příhradce najítí má a také najde.

Důležitou částí tohoto zákona je částka o povinnosti obcí „opatrovati chudé“, dávati jim výživu potřebnou a poskytnouti jim opatření v případě nemoci a pečovat o vychování chudých dětí. Zaopatřování starých a práce neschopných lidí, pokud nebyli uznáni za chudé, ukládala společnost rodině a toto se na venkově řešilo formou tzv. výměnky.

— pokračování příště >>

dílo
**Ing. Oldřicha
Loudy**

na pokračování

Obecní Zpravodaj vydala
© Obec Vlastibořice
v červenci 2012

Adresa redakce:
Obecní úřad Vlastibořice
Vlastibořice 23
463 44 Sychrov
tel.: +420 485 146 025
e-mail: info@vlastiborice.cz
www.vlastiborice.cz

Redakce:
Ing. Martin Beksa
Pavel Svačinka
Josef Chlupáč
Dušan Koutník
Tomáš Vacek

Jazyková korektura:
Mgr. Lucie Koutníková

Fotografie na obálce
© Pavel Kadlec

Grafická úprava
© Tomáš Vacek

ISBN: MK ČR E 20317